

ÚPRAVA PARAMETRŮ V POSTUPECH PODLE NC BAL VE VYHLÁŠCE O PRAVIDLECH TRHU S PLYNEM

NÁVRH

OBSAH

1	SEZNAM ZKRATEK	1
2	INFORMAČNÍ SUMÁŘ K IMPLEMENTACI POSTUPŮ PRO APLIKACI KODEXU SÍTĚ PRO VYROVNÁVÁNÍ PLYNU V PŘEPRAVNÍCH SÍTÍCH DO PTP.....	2
2.1	Rámcový popis implementace nového způsobu vyrovnávání a vypořádání odchylek v plynárenské síti České republiky.....	2
2.1.1	Nová vyhláška o Pravidlech trhu s plynem.....	2
2.2	Chronologie úprav PTP	3
2.2.1	Novela PTP v roce 2016	3
2.2.2	Novela PTP v roce 2018	3
2.2.3	Novela PTP v roce 2020	3
2.2.4	Novela PTP v roce 2022	4
2.2.5	Novela PTP v roce 2023	4
3	NÁVRH ÚPRAV V OBLASTI VYROVNÁVÁNÍ PLYNU V PŘEPRAVNÍ SOUSTAVĚ PRO NOVELU PTP V ROCE 2025	4
3.1	Úprava rozsahu dostupné flexibility prostřednictvím akumulace plynárenské soustavy ...	5
3.1.1	Stávající nastavení	5
3.1.2	Navrhovaná změna.....	5
3.2	Úprava výše použitelné ceny pro denní vyrovnávací množství	5
3.2.1	Stávající nastavení	6
3.2.2	Navrhovaná změna.....	6
3.3	Předpokládaný dopad úpravy	7
3.4	Odůvodnění navrhovaných změn.....	8
4	SEZNAM	23
4.1	Tabulky	23
4.2	Grafy	23
4.3	Přílohy	23

1 SEZNAM ZKRATEK

DVM	Denní vyrovnávací množství
EZ	Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů
IEMR 2024	Balancing Network Code – Implementation and Effect Monitoring Report 2024
Index OTE	Index krátkodobého trhu za předchozí plynárenský den, definovaný § 88 a přílohou č. 6 k vyhlášce č. 349/2015 Sb., o Pravidlech trhu s plynem
LFS	<i>Linepack Flexibility Service</i> , služba flexibility prostřednictvím akumulace
N4G	Provozovatel přepravní soustavy v České republice, NET4GAS, s.r.o.
NC BAL	Nařízení Komise (EU) č. 312/2014, kterým se stanoví kodex sítě pro vyrovnávání plynu v přepravních sítích
OTE	Operátor trhu, společnost OTE, a.s
PTP	Vyhláška č. 349/2015 Sb., o Pravidlech trhu s plynem, ve znění pozdějších předpisů
SZ	Subjekt zúčtování

2 INFORMAČNÍ SUMÁŘ K IMPLEMENTACI POSTUPŮ PRO APLIKACI KODEXU SÍTĚ PRO VYROVNÁVÁNÍ PLYNU V PŘEPRAVNÍCH SÍTÍCH DO PTP

Dne 26. března 2014 vstoupilo v platnost [Nařízení Komise \(EU\) č. 312/2014 ze dne 26. března 2014, kterým se stanoví kodex sítě pro vyrovnávání plynu v přepravních sítích](#) (dále též „Nařízení“). To stanovilo jednotná harmonizovaná pravidla vyrovnávání plynu v přepravních soustavách platná pro celou EU za účelem usnadnění hlubší integrace vnitřního trhu s plynem v rámci EU.

Na základě vydaného Nařízení bylo třeba provést úpravy v legislativě České republiky. Energetický regulační úřad je zmocněn na základě ustanovení § 98a odst. 2 písm. i) zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), vydávat vyhlášku č. 349/2015 Sb., o Pravidlech trhu s plynem (dále též „vyhláška“), která byla vyhodnocena jako nejvhodnější pro aplikaci ustanovení z NC BAL.

2.1 Rámcový popis implementace nového způsobu vyrovnávání a vypořádání odchylek v plynárenské síti České republiky

2.1.1 Nová vyhláška o Pravidlech trhu s plynem

Novelou EZ v roce 2009 došlo z hlediska postupů pro vyrovnávání plynu v přepravní soustavě k rozdělení kompetencí mezi N4G a OTE. Na ty navázala implementace postupů podle NC BAL, které byly poprvé aplikovány prostřednictvím PTP, kdy základními cíli bylo především, aby uživatelé přepravní soustavy byli i) primárně zodpovědní za bilancování svého portfolia tak, aby minimalizovali potřebu N4G provádět akce na vyrovnávání systému stanovenými nástroji a ii) vyrovnávali způsobenou odchylku v soustavě pouze pomocí finančního vyrovnávání.

Současně bylo cílem, aby N4G při vyrovnávání soustavy primárně využíval nákupu/prodeje krátkodobých standardizovaných produktů na vnitrodenním trhu.

Cílem navrhované prováděcí právní úpravy účinné od 1. července 2016 bylo v kontextu aplikace postupů podle NC BAL podpořit rozvoj konkurenčního krátkodobého velkoobchodního trhu s plynem v rámci ČR i EU, umožnit poskytování flexibility přepravní soustavy obchodníkům pro krytí odchylek, které svou velikostí nezpůsobují problémy při řízení plynárenské soustavy, a nabídnout případnou nevyužitou flexibilitu k nákupu a prodeji prostřednictvím tržních mechanismů.

Obchodní vyrovnávání

Dle NC BAL provozovatel přepravní soustavy, nebo subjekt, který obchodní vyrovnávání vykonává (v případě ČR je to OTE), vypočte denní vyrovnávací poplatky pro každého uživatele sítě vynásobením denního vyrovnávacího množství uživatele soustavy použitelnou cenou.

Dále NC BAL stanoví způsoby, jakými N4G provádí tzv. vyrovnávací akce. Primárně mají provozovatelé přepravních soustav využívat standardních obchodních produktů na obchodní platformě nacházející se v jejich vyrovnávací zóně (v podmínkách ČR např. krátkodobý trh organizovaný OTE), čímž se podpoří vytvoření likvidnějších tržních míst.

Druhou možností je využití tzv. vyrovnávací služby, přičemž NC BAL definuje podmínky, za jakých je možno tyto vyrovnávací služby využívat. Taktéž NC BAL požaduje finanční neutralitu pro N4G při vykonávání vyrovnávacích akcí, a to prostřednictvím konta neutrality a z něho vyplývajících poplatků za neutralitu.

Úprava spočívala ve změně procesů jak pro zúčtování a vyrovnávání odchylek ze strany SZ, tak v úpravě ustanovení týkající se fyzického vyrovnávání prováděného provozovatelem přepravní soustavy.

Změna zavedla cenu za denní vyrovnávací množství a současně byla každému SZ poskytnuta služba flexibility prostřednictvím akumulace, která umožnila vytvořit pro každý SZ účet flexibility a účet odchylek, v rámci něhož se může pohybovat bez dodatečných nákladů na vyrovnávání.

Ve smyslu výše uvedeného došlo taktéž k úpravě posloupnosti akcí pro fyzické vyrovnávání soustavy a zavedení konta neutrality.

Současnou podobu fungování účtu odchylek s dokoupenou nevyužitou flexibilitou ilustruje schéma v Příloze 1.

2.2 Chronologie úprav PTP

Následující kapitoly popisují novely PTP, které souvisí s NC BAL.

2.2.1 Novela PTP v roce 2016

Úpravy prostřednictvím vyhlášky č. 416/2016 Sb., která nabyla účinnosti 1. ledna 2017, měly mimo jiné za cíl zpřesnění nejednoznačného výkladu v ustanovení popisujícím postup pro stanovení flexibility za odběrné místo zákazníka s měřením typu C nebo CM.

Došlo k úpravě problematiky předávání odchylky, kdy bylo cílem eliminovat nejistotu přebírajícího SZ ohledně toho, jaká hodnota bilančního účtu odchylek na tento subjekt bude převedena. Při předání odchylky na jiný SZ se za poslední den, kdy SZ sám odpovídá za svou odchylku, vypořádá celý bilanční účet odchylek jako DVM za použitelnou cenu pro daný den.

Další úpravy spočívaly mimo jiné v:

- terminologickém zpřesnění vstupních veličin pro výpočet hodnoty kladného a záporného DVM,
- zpřesnění definice období, za které je prováděna evidence příjmů a výdajů spojených s DVM a vyrovnávacích akcí N4G,
- odstranění stavu, kdy nebylo jednoznačně zřejmé, pro které dny se uplatní mechanismus obchodního vyrovnávání denních odchylek při předcházení stavu nouze a při stavu nouze,
- stanovení exaktní definice ceny, za jakou bude případná opravná měsíční odchylka zahraničního účastníka operátorem trhu vypořádána, a
- precizaci definice procesů mezi OTE a N4G tak, aby bylo zřejmé, že mezi těmito subjekty dochází k finančnímu vypořádání salda rozdílů mezi denními a měsíčními odchylkami, resp. mezi měsíčními a opravnými měsíčními odchylkami a rozšíření informací předávaných mezi OTE a N4G.

2.2.2 Novela PTP v roce 2018

Vyhláškou č. 326/2018 Sb., která nabyla dělené účinnosti v průběhu roku 2019, došlo k další aktualizaci postupů pro vyrovnávání přepravní soustavy, kdy úprava vycházela zejména z vyhodnocení modelu vyrovnávání plynu v soustavě účinného od 1. července 2016.

Novelou vyhlášky byl upraven postup realizace vyrovnávacích akcí ze strany N4G, neboť po vyhodnocení průběhu dní s extrémním nárůstem spotřeby (únor/březen 2018) byly identifikovány odchylky mezi možnostmi N4G řídit bezpečně a spolehlivě soustavu a nastavenými pravidly.

Došlo ke zpřesnění nastavených procesů tak, aby pravidla pro realizaci vyrovnávacích akcí N4G odrážela potřeby na řízení a provozování soustavy. Zároveň se navrženou úpravou omezil prostor pro spekulativní operace ze strany SZ, které mají potenciál generovat náklady, které by zvyšovaly regulovanou cenu přepravy do domácího bodu, protože by musely být zahrnuty do výpočtu korekčního faktoru provozovatele přepravní soustavy. Došlo ke snížení velikosti poskytované flexibility prostřednictvím akumulace o 20 % tak, aby k výše uvedeným vícenákladům na straně N4G nedocházelo, nebo došlo k minimalizaci jejich výskytu (Graf 9).

2.2.3 Novela PTP v roce 2020

Nabytím účinnosti vyhlášky č. 277/2021 Sb. k 1. srpnu 2021 došlo k aktualizaci postupů pro vyrovnávání přepravní soustavy a ke zpřesnění nastavených procesů tak, aby pravidla pro realizaci vyrovnávacích akcí N4G posilovala hospodárny provoz přepravní soustavy v oblasti optimalizace nákladů na pohon kompresních stanic.

Novela vyhlášky dala N4G možnost snížit výši poskytované flexibility v závislosti na využití přepravní kapacity ve třech krocích, kdy s rostoucím využitím přepravních kapacit klesá výše poskytované flexibility. Na základě těchto hodnot byly v Příloze 5 PTP stanoveny koeficienty poskytované flexibility pro jednotlivé

úrovně. Vzhledem ke skutečnosti, že zvýšené toky plynu nemusí v kombinaci s dalšími faktory vždy nutně vyvolat potřebu snížení poskytované flexibility prostřednictvím akumulace, je úprava výše flexibility možným, nikoliv rigidním opatřením. Společně s tím byly zavedeny postupy pro zveřejňování informací o úrovni služby flexibility prostřednictvím akumulace soustavy na následující plynárenský den prostřednictvím systému OTE a webu N4G tak, aby uživatelé soustavy měli informaci o tom, jaká velikost flexibility prostřednictvím akumulace soustavy bude k dispozici následující plynárenský den.

Úpravou příloh č. 7 a 8 PTP došlo k posílení principu udržování optimální akumulace soustavy z pohledu nákladů na provoz kompresních stanic před jejím udržováním striktně podle ostatních bodů těchto příloh. Na základě této úpravy je N4G schopen řídit provoz přepravní soustavy a jednotlivé vyrovnávací akce tak, aby ve větším rozsahu reflektovaly požadavek na minimalizaci nákladů spojených se zajištěním vyrovnaného stavu plynu v soustavě při zohlednění požadavků na stabilní dispečerské řízení, přípravu provozu a vlastní provoz soustavy.

Novela v neposlední řadě odstranila potřebu realizace vyrovnávací akce pro vynulování konta provozovatele v posledním dni kalendářního roku.

2.2.4 Novela PTP v roce 2022

Změna v oblastech postupů pro využití mezinárodní pomoci v krizových situacích v plynárenství si vyžádala minoritní úpravy i pro obchodní vyrovnávání odchylek při předcházení stavu nouze, což bylo realizováno vyhláškou č. 405/2022 Sb. s účinností od 1. ledna 2023.

2.2.5 Novela PTP v roce 2023

Legislativně technickou úpravou ve vyhlášce č. 5/2024 Sb. došlo s účinností od 1. ledna 2024 k zajištění souladu vyhlášky s platným zněním energetického zákona pro oblast obchodního vyrovnávání odchylek ve stavu nouze na celém území ČR. Cenu odchylky v mimořádném stavu nouze stanovuje Energetický regulační úřad, proto byla tato oblast úpravou vyhlášky vyjmuta.

3 NÁVRH ÚPRAV V OBLASTI VYROVNÁVÁNÍ PLYNU V PŘEPRAVNÍ SOUSTAVĚ PRO NOVELU PTP V ROCE 2025

Sumář uvedený v Kapitole 2 v krátkosti ilustroval, že Energetický regulační úřad v pravidelných intervalech přistupuje k evaluaci postupů podle NC BAL implementovaných v PTP. V tomto ohledu se předpoklady, na základě kterých byla provedena úprava v oblasti vyrovnávání odchylek v novele PTP v roce 2020, v čase nepotvrdily. Naopak provoz přepravní soustavy čelí novým výzvám v podobě extrémně nízkého využití přepravní soustavy pro tranzitní účely, resp. snižující se spotřeby plynu v ČR v období energetické krize i po ní.

Provozovatel přepravní soustavy připravuje konverzi části přepravní soustavy na přepravu vodíku vysokého stupně čistoty v horizontu zprovoznění v roce 2030 ([From Vision to Reality: Czech H2 Backbone and its role in the emerging Hydrogen Economy](#)). Společně s tím jsou připravovány projekty připojení elektráren a tepláren na přepravní soustavu ([Desetiletý plán rozvoje přepravní soustavy 2025-2034](#)), obdobně tomu nebude jinak i na úrovni distribuční soustavy. Současně se v plynárenství očekává rozvoj poskytování služeb výkonové rovnováhy pro elektroenergetiku. Lze tak předpokládat snížení dostupné míry akumulace v kombinaci se snižující se mírou predikovatelnosti vývoje spotřeby plynu, resp. průběhu jeho spotřeby během dne. Je nutné zamezit stavu, aby se poskytovaná flexibilita prostřednictvím akumulace přepravní soustavy stala důvodem pro využití kompresních stanic na přepravní soustavě a tyto náklady pak byly následně socializovány.

OTE je při vypořádání odchylek příjmově neutrální, u N4G pro změnu platí jeho nákladová neutralita. Nicméně model vyhodnocování odchylek podle NC BAL nemá být určením výše použitelných cen pro kladné a záporné denní vyrovnávací množství příjmově neutrální, nýbrž mírně přebytkový. Navzdory tomuto nastavení znamenaly plynárenské roky 2021/2022 a 2022/2023 silně záporný vývoj a prostřednictvím konta neutrality bylo nutné socializovat nákladový dopad do regulace (Příloha 2). Stejně tak realizované objemy se krátkodobě vrátili na úroveň platné na období před poslední úpravou flexibility.

Pokud se nemá v budoucnu kriticky zvyšovat míra křížové subvence napříč segmenty koncových zákazníků, resp. směrem k jiným sektorům energetiky, je zachování modelu vyrovnávání trhu za stávajících pravidel neudržitelné a je nutné přistoupit k postupným evolučním změnám a vyhnout se překotným změnám.

3.1 Úprava rozsahu dostupné flexibility prostřednictvím akumulace plynárenské soustavy

Připravovaná **novela PTP tak má za cíl racionalizaci rozsahu nabízené a využívané flexibility**, resp. nákladů, které vznikají vyrovnáváním odchylek alokovaných na konto neutrality, či případných zvýšených nákladů na provoz kompresních stanic, a to s ohledem na skutečnost, že vypořádání konta neutrality a úhrada nákladů spojených s provozem kompresních stanic probíhá prostřednictvím regulovaných cen.

3.1.1 Stávající nastavení

a) Flexibilita za odběrné místo zákazníka s měřením typu C nebo CM pro plynárenský den se vypočte

$$F_{OPMC} = K_{OPM1} \times \frac{C_Y}{K_{LFSP}} \times S_{pt}$$

b) Flexibilita za odběrné místo zákazníka s měřením typu A nebo B pro plynárenský den

$$F_{OPMA} = K_{OPM1} \times RK_{OPM} \times S_{pt}$$

K_{OPM1} je koeficient základní úrovně flexibility stanovený na hodnotu 0,03884.

3.1.2 Navrhovaná změna

Snížení koeficientu K_{OPM1} základní úrovně flexibility stanovené v Příloze č. 5 PTP o 33 % a proporční snížení na to navázaných koeficientů, a to pro odběrná místa zákazníků s měřením typu A, B, C nebo CM.

K_{OPM1} - koeficient základní úrovně flexibility stanovený na hodnotu **0,02608**.

3.2 Úprava výše použitelné ceny pro denní vyrovnávací množství

K určení výše jednotkové ceny pro finanční vypořádání denního vyrovnávacího množství SZ (tzv. použitelná cena) platí následující pravidla, která jsou detailněji popsána v Příloze č. 10 PTP.

1) **Pro záporné denní vyrovnávací množství** se použije vyšší z těchto dvou cen v EUR:

- nejvyšší cena nákupu plynu provozovatelem přepravní soustavy, který je spojený s vyrovnávací akcí, pokud tato cena existuje,
- vážená průměrná denní cena pro plynárenský den podle Indexu OTE pro příslušný den, která je zvýšena o úpravu, jež je funkcí systémové odchylky –tzv. **koeficient k_{zDVM}** .

2) **Pro kladné denní vyrovnávací množství** se použije nižší z těchto dvou cen v EUR:

- nejnižší cena prodeje plynu provozovatelem přepravní soustavy, který je spojen s vyrovnávací akcí, pokud tato cena existuje,
- vážená průměrná denní cena pro plynárenský den podle Indexu OTE pro příslušný den, která je snížena o cenovou úpravu, jež je funkcí systémové odchylky – tzv. **koeficient k_{kDVM}** .

Pro potřeby finančního vypořádání DVM je použitelná cena přepočtena na CZK denním kurzem CZK/EUR, který je vyhlášený ČNB pro daný den.

Oba zmíněné koeficienty patří k tzv. malé cenové úpravě ([čl. 22 odst. 6 NC BAL](#)), která má sloužit jako pobídka pro SZ, aby vyrovnaly své dodávky, resp. odběry ze soustavy. Staví na uplatnění

nediskriminačních pravidel, přičemž má být stanovena tak, aby neodrazovala od vstupu na trh, nebránila rozvoji konkurenčních trhů, nepoškozovala přeshraniční obchod a zejména nevedla k tomu, že bude SZ nadměrně vystaven finanční zátěži spojené s uhrazením závazků spojených s denním vyrovnávacím množstvím.

3.2.1 Stávající nastavení

Koeficient k_{kDVM} úpravy indexu krátkodobého trhu pro **kladné denní vyrovnávací množství** určený v intervalu **0,95 až 0,98**.

a) pro hodnotu systémové odchylky menší nebo rovnou 0 MWh

$$k_{kDVM} = 0,98$$

b) pro hodnotu systémové odchylky v intervalu (0; 74470 MWh)

$$k_{kDVM} = 0,98 - 0,03 * \frac{SO}{74470}$$

Koeficient k_{zDVM} úpravy indexu krátkodobého trhu pro **záporné denní vyrovnávací množství** určený v intervalu **1,02 až 1,05**.

a) pro hodnotu systémové odchylky větší nebo rovnou 0 MWh,

$$k_{zDVM} = 1,02$$

pro hodnotu systémové odchylky v intervalu (- 74470 MWh;0)

$$k_{zDVM} = 1,02 + 0,03 * \frac{SO}{74470}$$

3.2.2 Navrhovaná změna

Koeficient k_{kDVM} úpravy indexu krátkodobého trhu pro **kladné denní vyrovnávací množství** určený v intervalu **0,92 až 0,975** v Příloze č. 10 PTP.

a) pro hodnotu systémové odchylky menší nebo rovnou 0 MWh

$$k_{kDVM} = 0,975$$

pro hodnotu systémové odchylky v intervalu (0; 74470 MWh)

$$k_{kDVM} = 0,975 - 0,055 * \frac{SO}{74470}$$

Koeficient k_{zDVM} úpravy indexu krátkodobého trhu pro **záporné denní vyrovnávací množství** určený v intervalu **1,025 až 1,08** v Příloze č. 10 PTP.

a) pro hodnotu systémové odchylky větší nebo rovnou 0 MWh

$$k_{zDVM} = 1,025$$

b) pro hodnotu systémové odchylky v intervalu (- 74470 MWh;0)

$$k_{zDVM} = 1,025 + 0,055 * \frac{-SO}{74470}$$

3.3 Předpokládaný dopad úpravy

Vyjma 10 až 12 dnů kalendářního roku jsou dnes **systémové odchylky** vytvářené SZ **kryté** poskytovanou **flexibilitou**.

Retroaktivní aplikací navrhovaných pravidel v oblasti poskytované flexibility by tato kryla cca 83 - 88% odchylek SZ od roku 2022.

Konkrétní průběh odchylek ve vztahu k flexibilitě lze vidět v Grafech 6 až 8 v Příloze 3.

Koeficient kkDVM z PTP

S ohledem na aplikovaný vzorec pro použitelnou cenu může mít systémová odchylka (až +/- 74 470 MWh) v daný den zásadní vliv na výslednou výši malé cenové úpravy.

Nicméně ve více než **99 %** případů v letech 2022 až 2024 se **systémová odchylka** pohybovala **v prvních dvou kvartilech** v rámci možné limity. Navíc **v prvním kvartilu** se vyskytlo **více než 83 %** všech denních **hodnot** systémové odchylky (Graf 6 až 8, Příloha 3). Rozložení kladné a záporné systémové odchylky bylo rovnoměrné jak v průběhu let, tak v rámci prvního a druhého kvartilu.

Za předpokladu, že by se pro ocenění DVM v analyzovaných letech použila pouze vážená průměrná denní cena pro plynárenský den podle Indexu OTE, činila by **průměrná přírážka** za stávajících pravidel v sledovaném **v prvním kvartilu 2,31 %** a **v druhém kvartilu 2,97 %**.

Po aplikaci navržených úprav by vedla ke **zvýšení** průměrné **úrovně** malé cenové úpravy **na 3,06 %** v prvním kvartilu a **4,29 %** v druhém kvartilu.

Průměrná výše malé cenové úpravy by představovala **3,26 %**.

Malá cenová úprava použitelné ceny v členských státech EU

Česká republika patří dlouhodobě mezi členské státy EU, které mají **jednu z nejnižších** procentuálních **přirážek** k referenční ceně pro ocenění odchylky, resp. kladného/záporného vyrovnávacího množství (Tabulka 1).

V období let 2022 až 2024 činila **průměrná malá cenová úprava** použitelné ceny **2,41 %**. Z [IEMR 2024](#) vyplývá, že nižší úroveň přírážky k průměrné ceně aplikuje jen německá obchodní zóna Trading Hub Europe (THE).

Navrhovaná **úprava** limitní úrovně **z 2 % na 2,5 %** je v současné době aplikována např. ve francouzské obchodní zóně (TRF). Po úpravě se předmětná přírážka dostane na úroveň běžnou v rámci EU, tak regionu, navíc limitní hladina zůstane **i nadále jednou z nejnižších** v rámci obchodních zón EU.

Navržená limita bude i nadále **v souladu s čl. 22 odst. 7 NC BAL**, které v režimu bez výjimky stanovuje, že hodnota malé cenové úpravy nepřesáhne deset procent vážené průměrné ceny.

Tabulka 1 Přehled úrovně malé cenové úpravy v členských státech EU

Balancing Zone	Level of the applied small adjustment on 1 October 2023
Austria – Market Area East	3 %
BeLux-H gas	SA causer = 3 %,
BeLux-L gas	SA helper = 0 % ²¹
Balancing zone Bulgaria	8 %
ICGB Balancing zone	20 %
Croatia	10 %
Czechia	from 2 % up to 5 % of WAP, depending on the value of the aggregate imbalance ²²
Trading Hub Europe	2 %
Greece (NNGTS)	10 %
Finnish Balancing Zone	10 %
Trading Region France (TRF)	2.5 %
Hungary	3 %
Ireland	Adjustment calculated according to applicable rules ²³ based on market liquidity
Italy	0.108 €/MWh
Joint Balancing Zone DK-SE	between 8 % and 10 % ²⁴
Estonian-Latvian Joint Balancing Zone	marginal sell price (MSP) incentive factor value – 0.95. marginal buy price (MBP) incentive factor value – 1.10.
Lithuania	10 %
High-methan gas Balancing Zone (H-Gas)	10 %
Low methan Balancing Zone (L-Gas)	
Transit Gas Pipeline System (TGPS)	
Portugal	2.5 %
Romanian National Transmission System (NTS)	10 %
Slovakia	7 %
Slovenia	10 %
Spain	3 %

Zdroj: [Balancing Network Code – Implementation and Effect Monitoring Report 2024](#), ENTSO G

3.4 Odůvodnění navrhovaných změn

Rámcově byl hlavní motiv úprav již zmíněn v úvodu kapitoly. Nadto je nutné doplnit několik dílčích podpurných důvodů pro navrhovanou změnu.

Nabídka služby flexibility prostřednictvím akumulace (LFS) přepravní soustavy napříč členskými státy EU

Kromě České republiky, kde je tato služba poskytována zdarma, je LFS využívána pouze ve Francii, Nizozemsku, Portugalsku a Maďarsku, které tuto službu nově zavedlo.

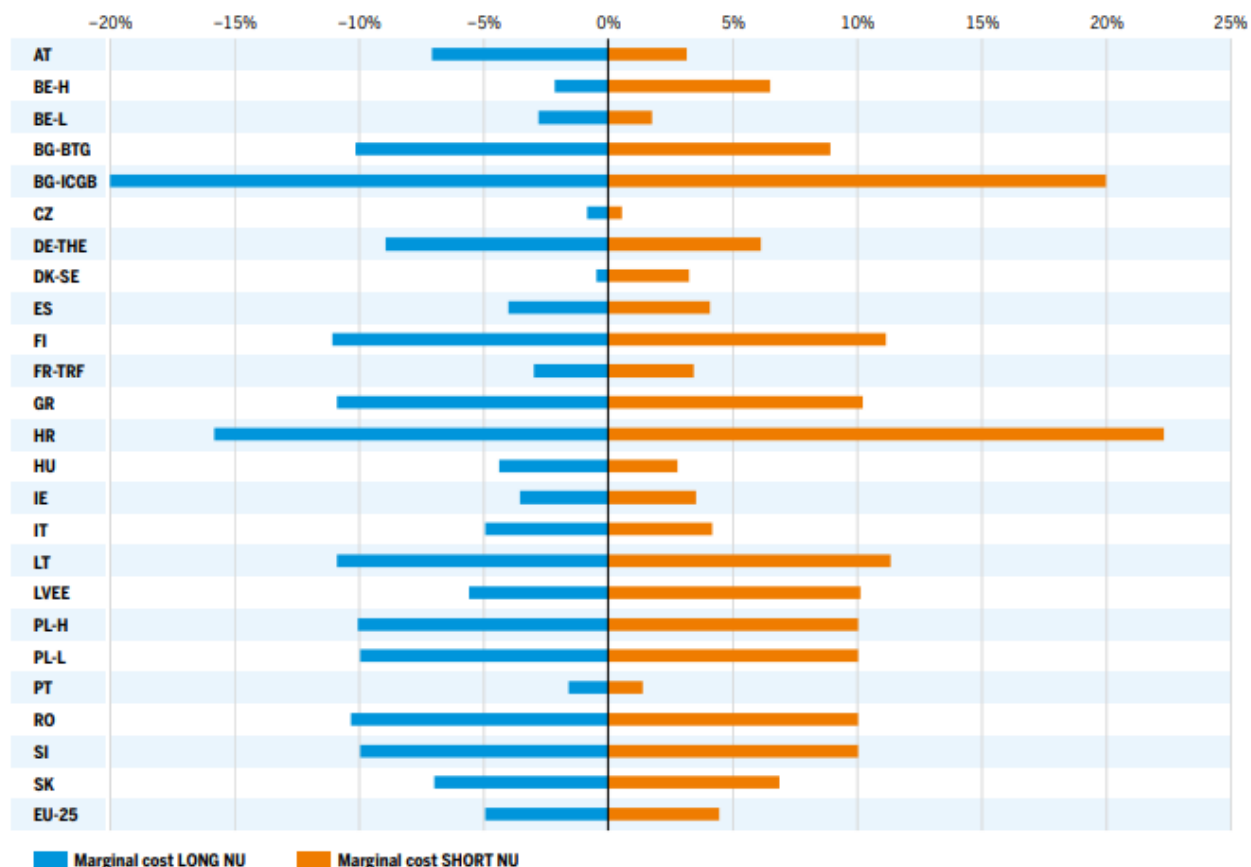
Na rozdíl od České republiky ji navíc provozovatel přepravní soustavy GTS poskytuje v Nizozemsku za poplatek 0,4 % z průměrné denní ceny plynu. Opomineme-li Slovensko a Irsko, kde jsou i nadále aplikována prozatímní opatření, jsou ve zbylých členských státech EU odchylky finančně vypořádány v celém rozsahu.

Indikátor průměrných marginálních nákladů (BAL.4)

ENTSOG v [IEMR 2024](#), resp. předchozích edicích zprávy zavedl indikátor BAL.4, který se používá k numerickému vyjádření analyzovaných průměrných mezních nákladů, které nesou uživatelé soustavy za nevyvážený stav (Graf 1).

Česká republika patří k naprostým premiantům v tomto indikátoru a současně mezi široký okruh členských států, kde **průměrné mezní náklady** pro nevyvážené uživatele soustavy **neodpovídají** ani **úrovni malé cenové úpravy**. Služba LFS, resp. její rozsah má zásadní dopad na průměrné náklady za nevyvážený stav (za MWh).

Graf 1 Průměrné mezní náklady na nevyvážený stav uživatele soustavy v EU, podle indikátoru BAL.4 z IEMR 2024

Zdroj: [Balancing Network Code – Implementation and Effect Monitoring Report 2024](#), ENTSOG

Cenová volatilita

Cenový rozptyl vnitrodenního trhu s plynem v ČR v průběhu týdne, resp. v průběhu dne, **cenová volatilita** v průběhu roku, cenová diference vůči sousedním tržním zónám a v neposlední řadě cenová hladina za MWh plynu je **min. 2 - 3x vyšší** než v době, kdy byly postupy podle NC BAL do PTP připravovány a implementovány (tehdy 10 - 20 EUR/MWh, dnes 35 - 55 EUR/MWh).

V tomto ohledu lze bezpečně prohlásit, že **rizika** a nákladové přesahy spojené s výše vyjmenovaným proměnnými, **nemohou být reflektovány** ve stávající výši malé cenové úpravy podle [čl. 22 odst. 6 NC BAL](#).

Best practices subjektů zúčtování

Postupy založené na NC BAL, jehož příprava započala již v roce 2011 a který vešel v účinnost v březnu 2014, byly do českého právního řádu prostřednictvím PTP implementovány v roce 2016. Za dobu jejich účinnosti a praktické aplikace poskytly SZ dostatečný časový prostor pro získání potřebných *best practices* tak, aby marginální evoluční změny neměly zásadní dopad na jejich finanční pozici. Jak lze vyzorovat

z Grafu 9, **SZ dokázali** v čase adekvátně **zareagovat** na změnu rozsahu dostupné flexibility a **přizpůsobit svou pozici** v odchylce tak, aby minimalizovali svůj potenciální nákladový dopad.

Motivační marginální cena

Jak již bylo zmíněno, stávající rozsah poskytované flexibility pokrýval ve sledovaném období vyjma 10 až 12 dnů kalendářního roku systémovou odchylku vytvořenu SZ. Objem poskytované flexibility tak má zásadní dopad na četnost výskytu minimální limitní ceny pro nevyužitou flexibilitu nabízenou na trhu s nevyužitou flexibilitou (Graf 10 až 13, Příloha 3).

Z analyzovaných dat je současně zřejmé, že v průběhu kalendářního roku na trhu s nevyužitou flexibilitou dominují dva subjekty, které svojí širokou nabídkou nevyužitých flexibilit zasobují SZ s hůře predikovatelnou spotřebou. **Dochází** tak (nejen) ze strany kupujících SZ ve své podstatě **k téměř bezplatnému dorovnání vlastních odchylek** v širokém rozsahu prostřednictvím předané flexibility **mezi SZ**.

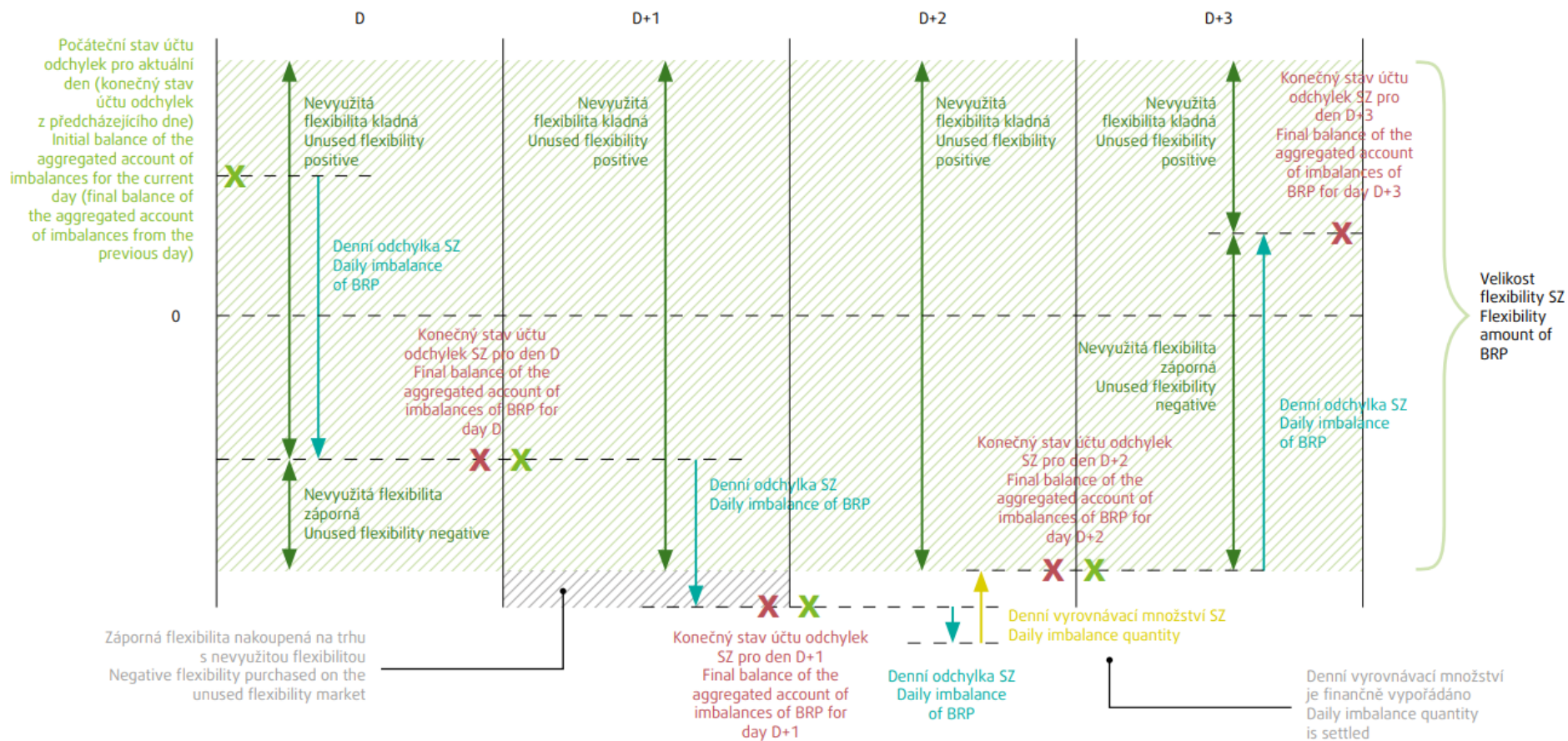
Omezení rozsahu nabízené flexibility tak má na jednu stranu za cíl **zvýšit motivaci** SZ k aplikaci pokrokových predikčních modelů spotřeby a současně **lépe ohodnotit** z hlediska predikce „odpovědné“ SZ skrze vyšší valuaci prodané flexibility na trhu.

Regulační bariéra

Je nezpochybnitelné, že dnešní možnosti SZ v oblasti predikovatelnosti spotřeby svého zákaznického portfolia, resp. jednotlivých OM jsou **v kontextu technologického pokroku** na úplně jiné úrovni než před cca 10 lety.

Zachování stávajících pravidel je kontraproduktivní, když vyrovnávání soustavy staví na poměrně měkkých mantinelech skrze akumulaci soustavy – LFS, což je v konečném důsledku při implementaci inovativních přístupů z technologického rozvoje při predikci spotřeby **demotivující** z hlediska plnění povinnosti SZ podle § 61 odst. 2 písm. c) EZ, tj. **dodržování rovnováhy** mezi množstvím plynu, který je mu do plynárenské soustavy dodáván, a množstvím plynu, který z plynárenské soustavy odebírá.

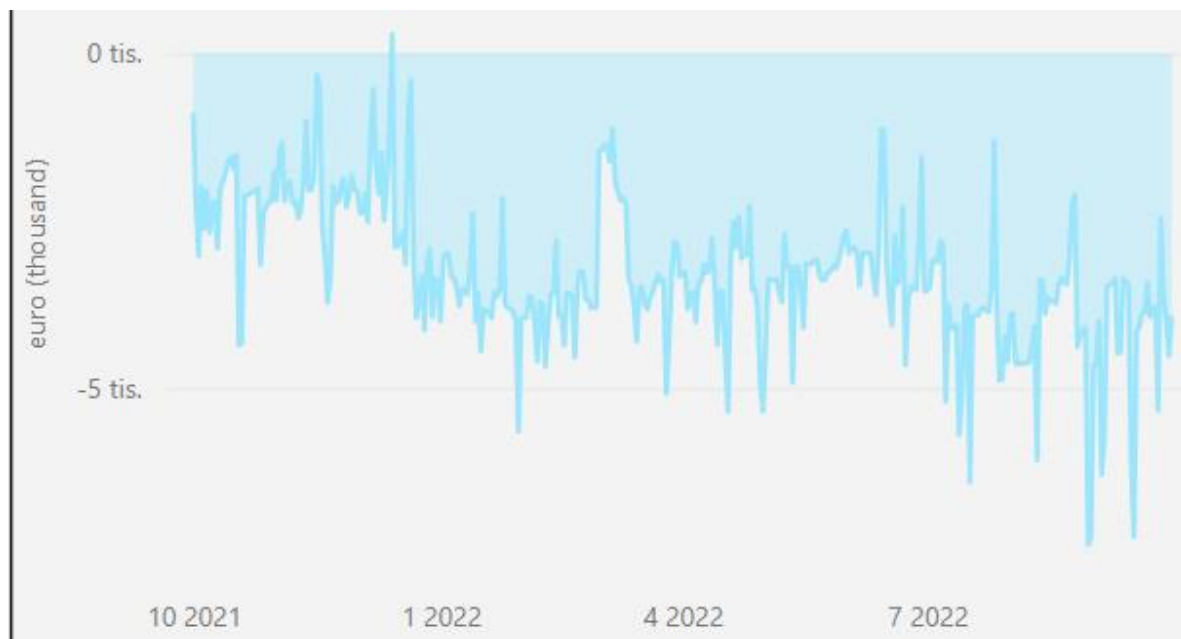
Příloha 1 Procesní schéma fungování účtu odchylek s dokoupenou nevyužitou flexibilitou

Zdroj: [Roční zpráva o trhu s elektřinou a plynem v ČR 2023](#), OTE

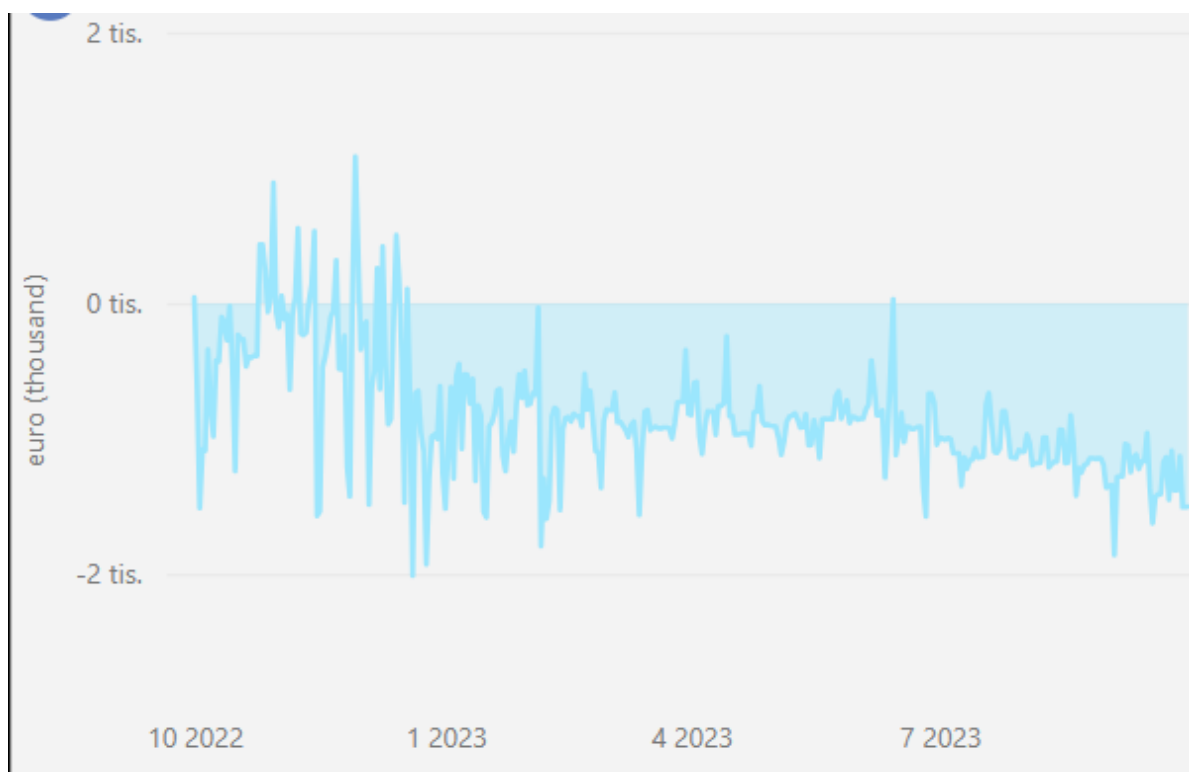
Příloha 2 Vývoj konta neutrality

Graf 2 Vývoj konta neutrality v průběhu plynárenského roku 2021/2022

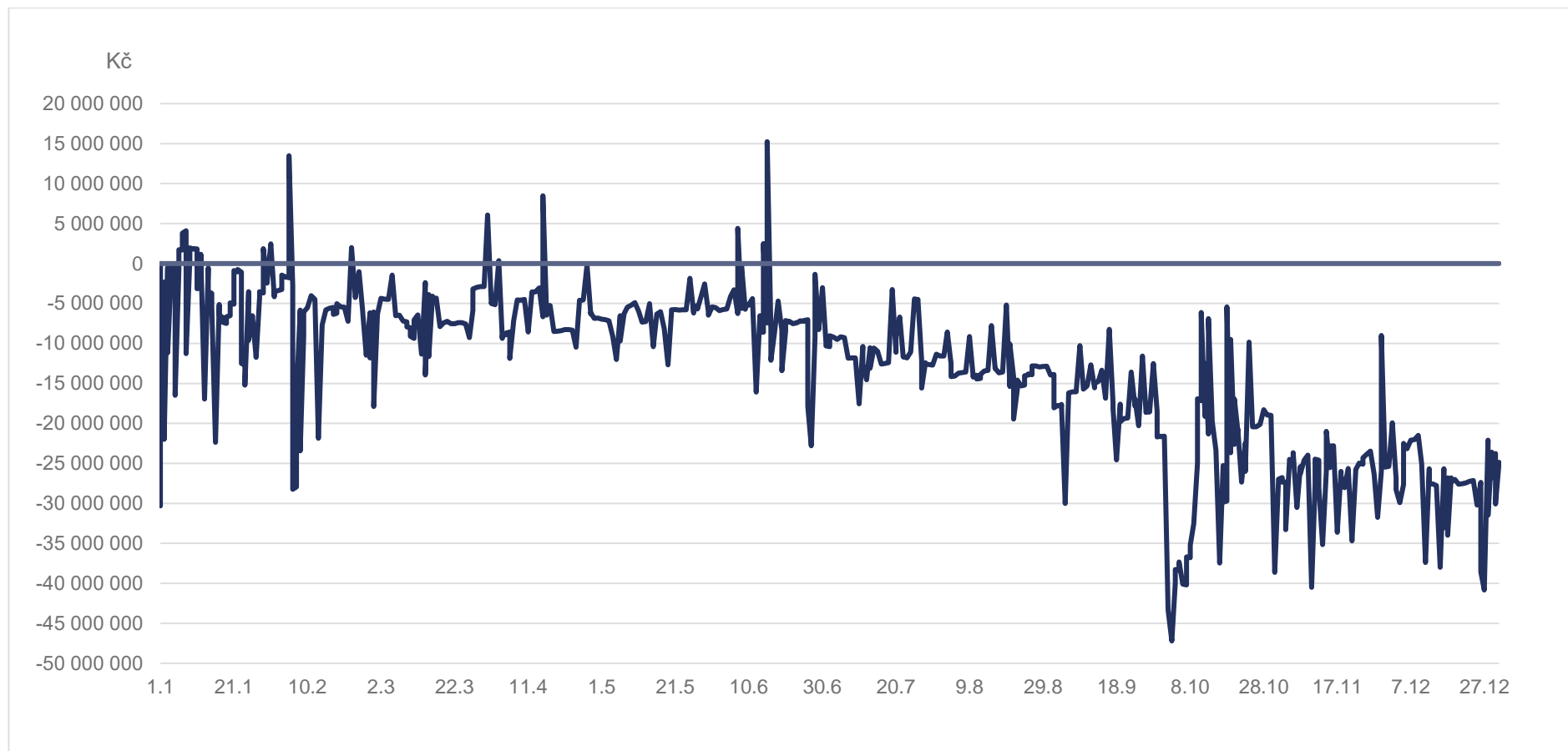
Zdroj: [ACER Gas balancing dashboard](#), ACER

Graf 3 Vývoj konta neutrality v průběhu plynárenského roku 2022/2023

Zdroj: [ACER Gas balancing dashboard](#), ACER

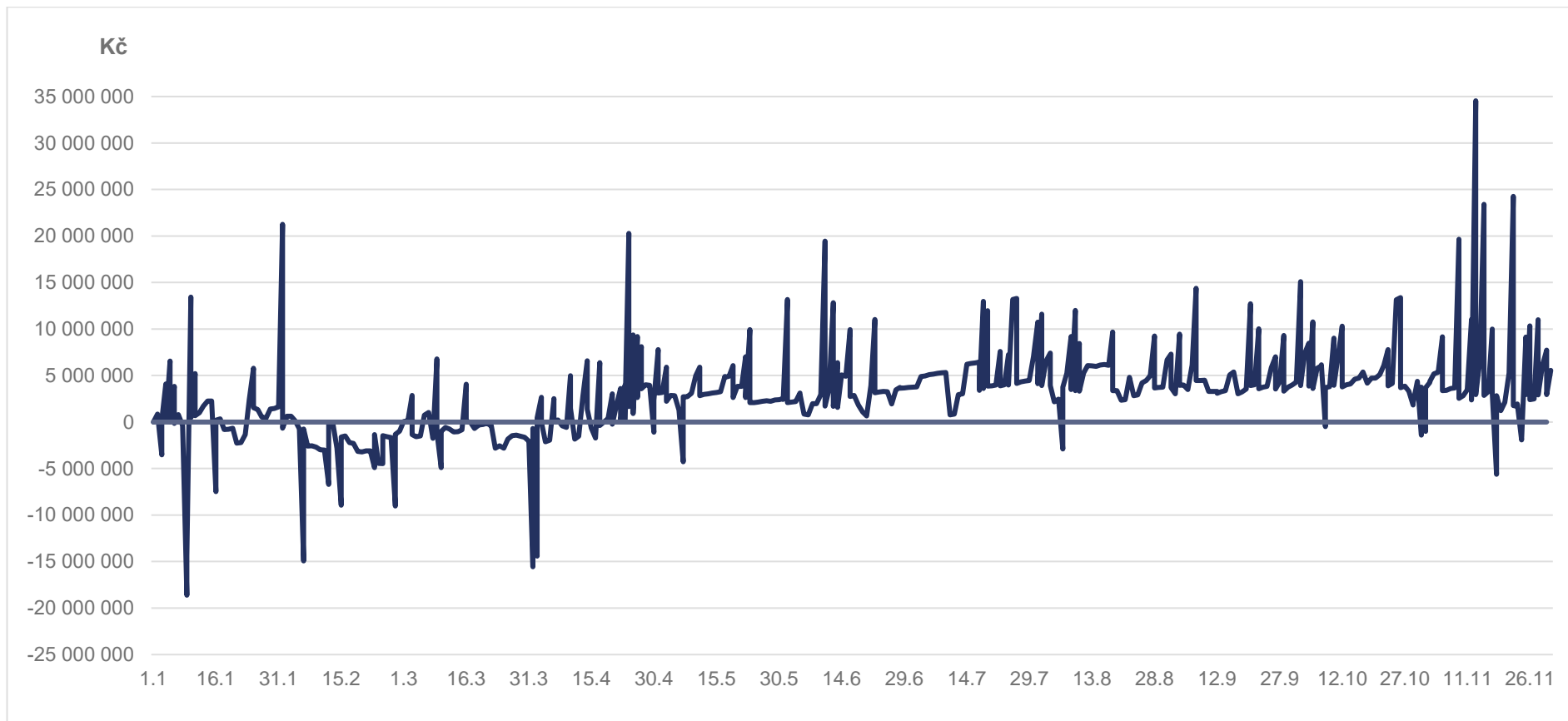
Graf 4 Vývoj konta neutrality za kalendářní rok 2023

Zdroj: ERÚ

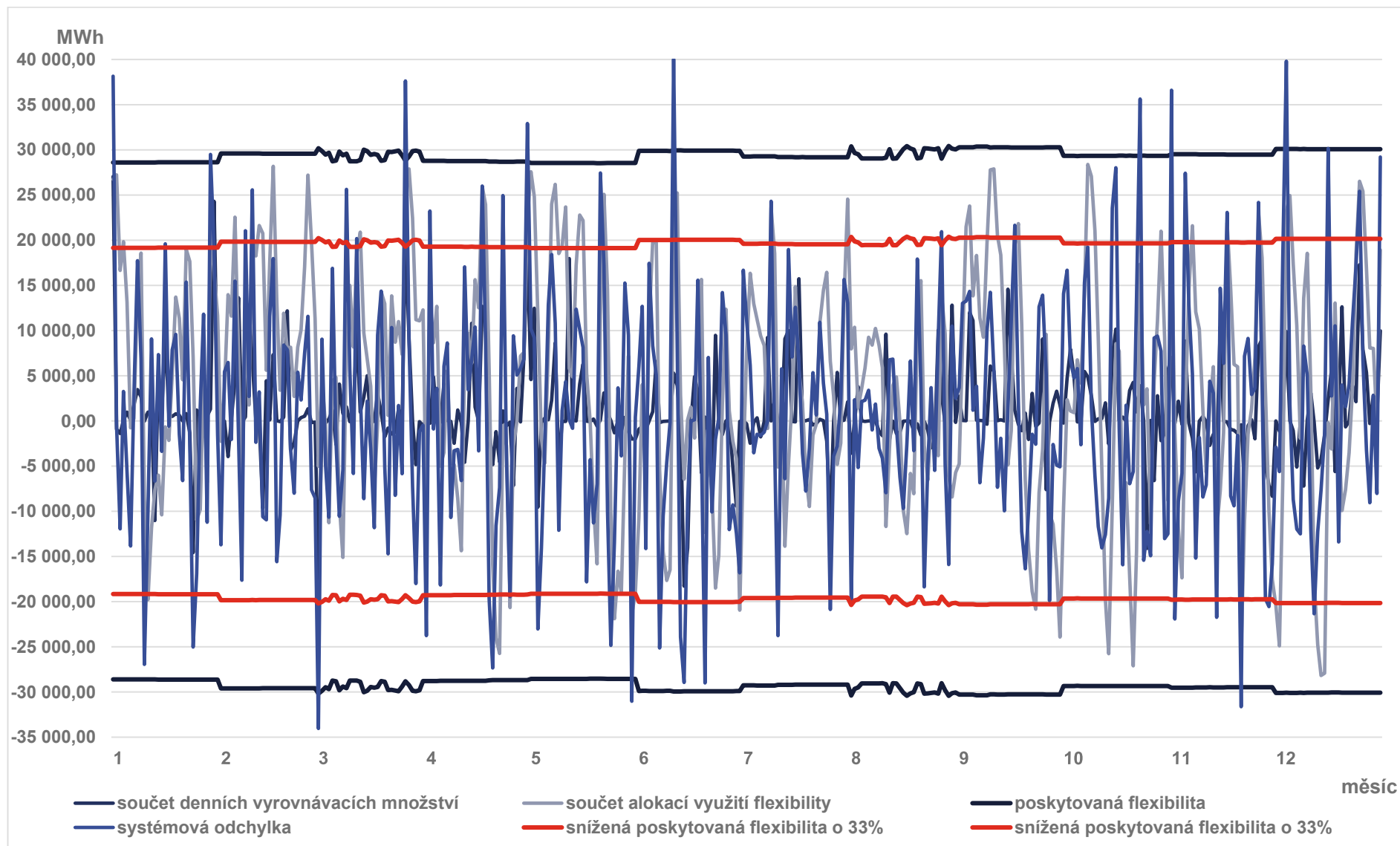
Graf 5 Vývoje konta neutrality do 30. listopadu 2024

Zdroj: ERÚ

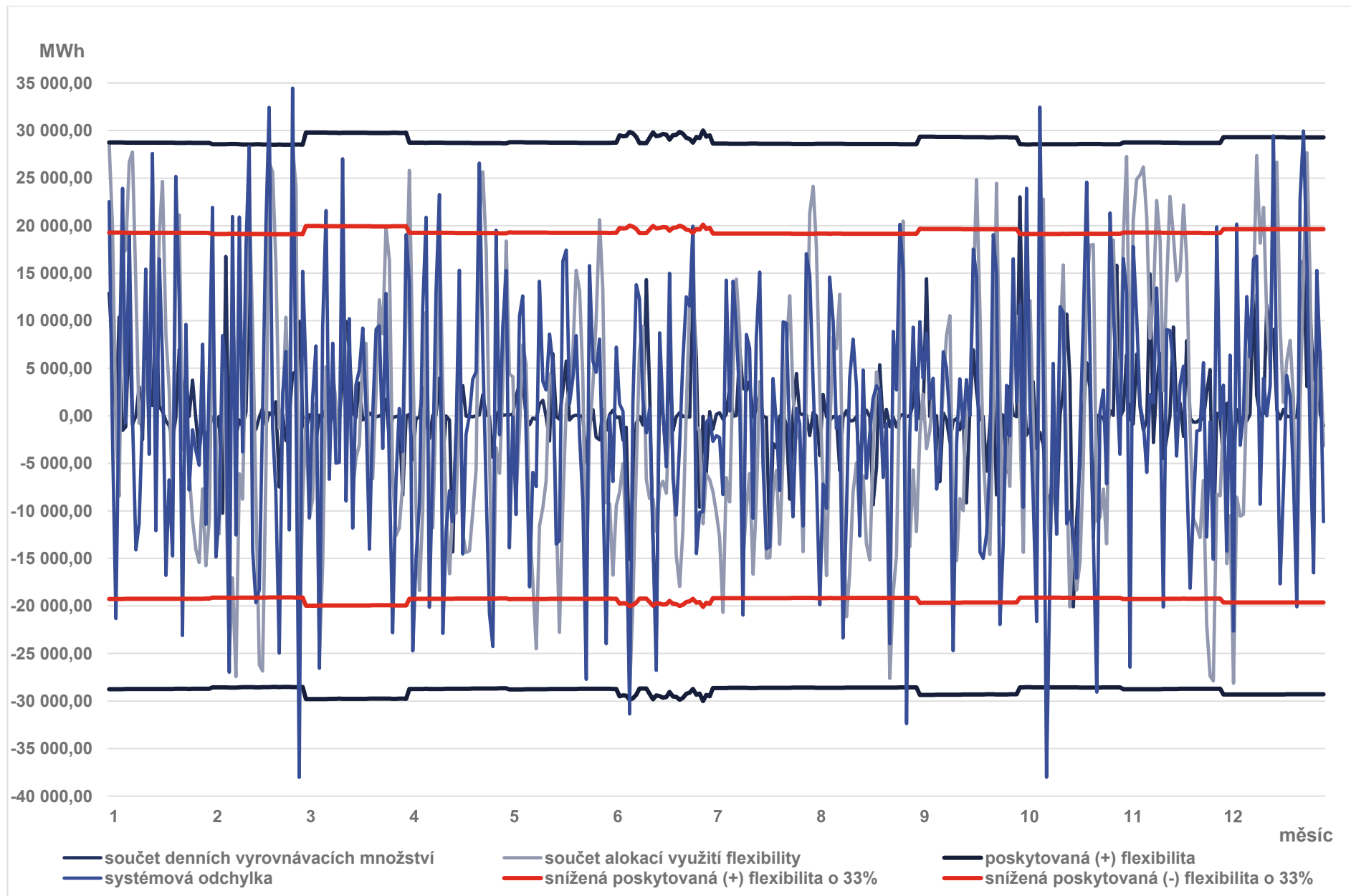
Příloha 3 Využití flexibility a výsledky obchodování na trhu s nevyužitou flexibilitou

Graf 6 Využití flexibility v roce 2022 a retroaktivní ilustrace dopadu navrhované úpravy

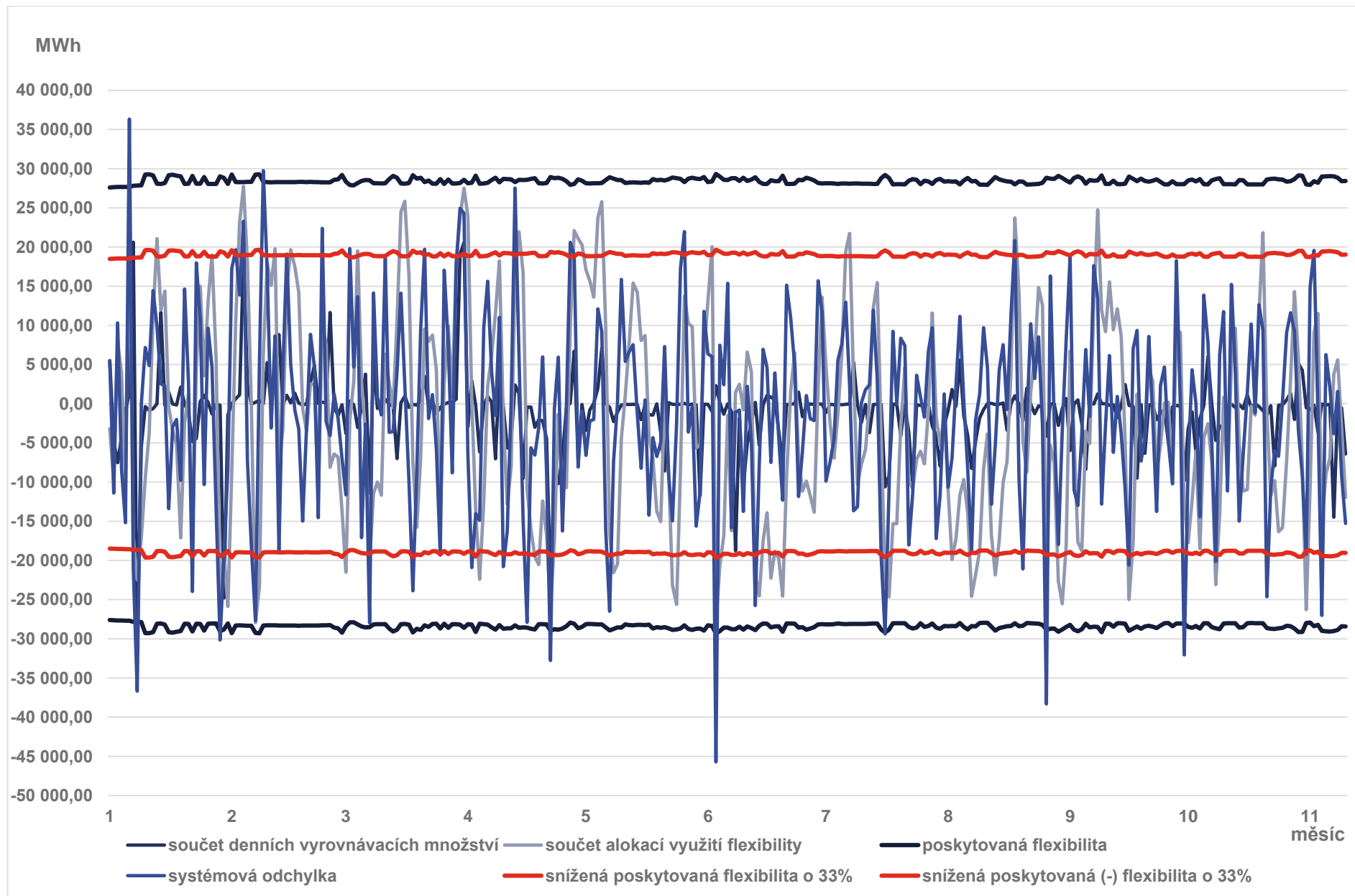
Zdroj: ERÚ

Graf 7 Využití flexibility v roce 2023 a retroaktivní ilustrace dopadu navrhované úpravy

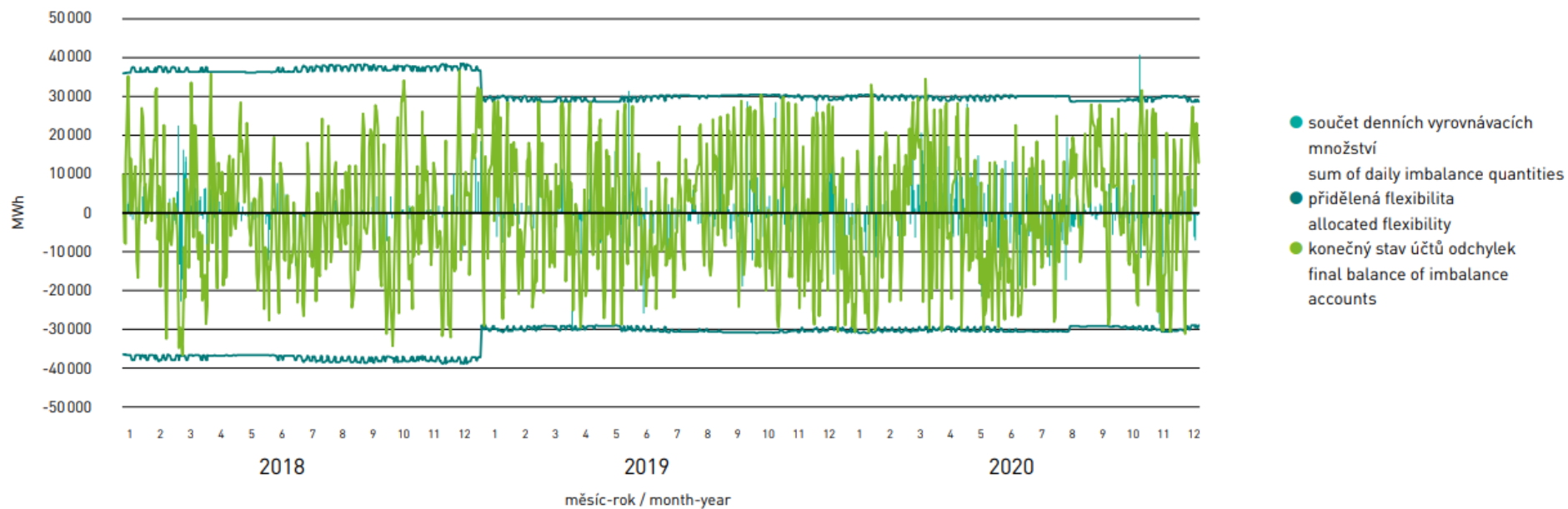
Zdroj: ERÚ

Graf 8 Využití flexibility do 30. listopadu 2024 a retroaktivní ilustrace dopadu navrhované úpravy

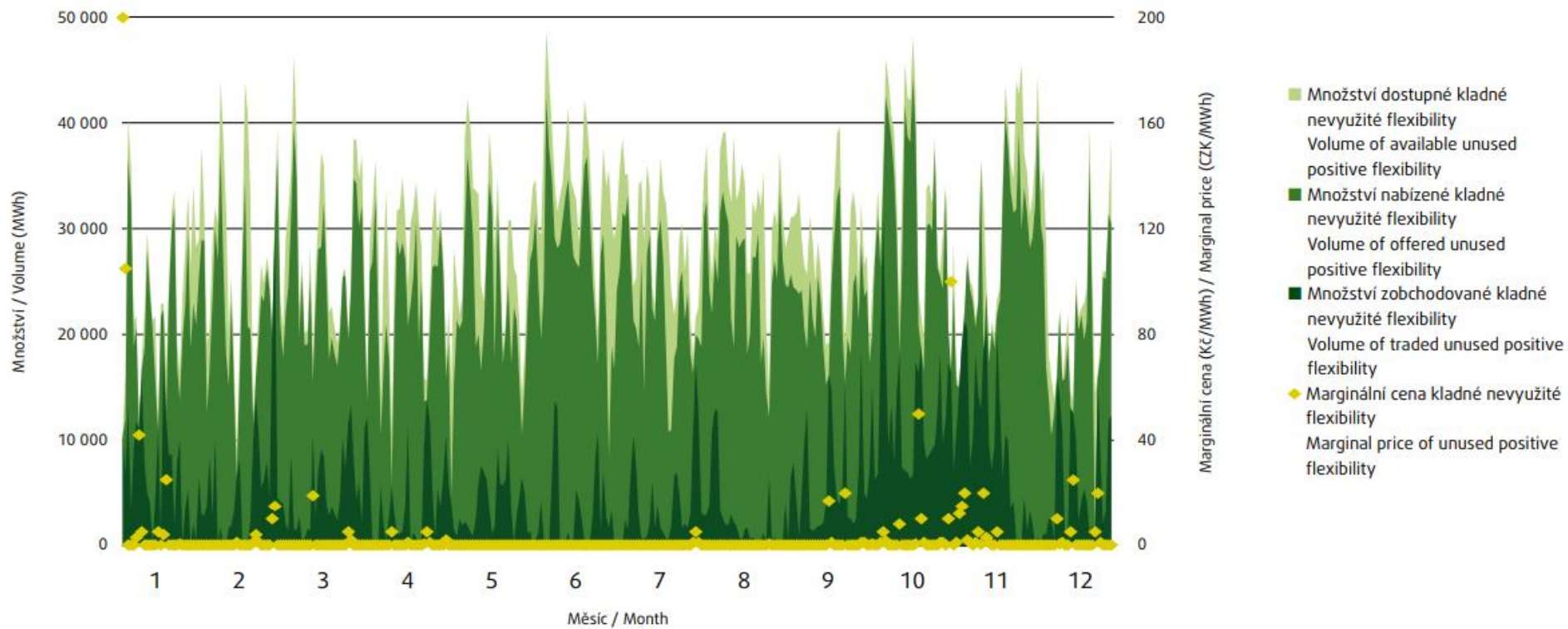
Zdroj: ERÚ

Graf 9 Snížení objemu přidělené flexibility v roce 2019 v kontextu konečného stavu odchylek v letech 2018 až 2020

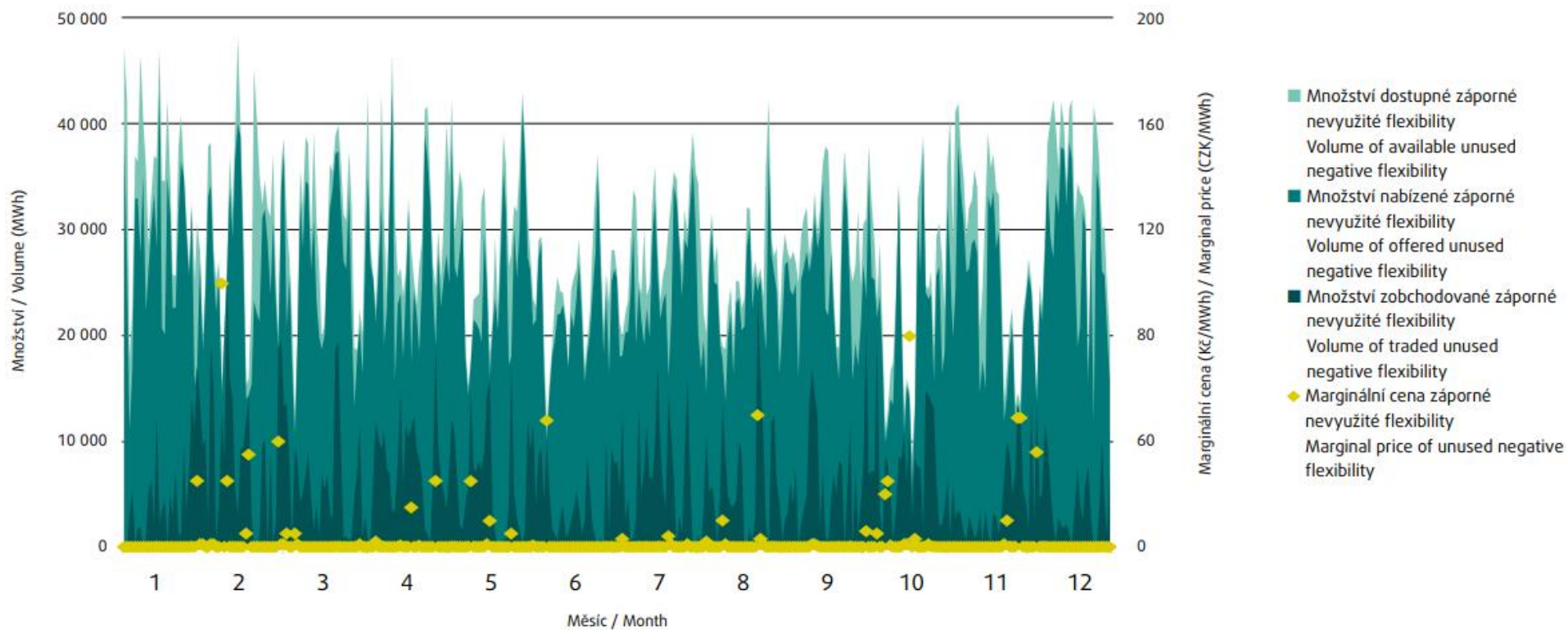
Zdroj: [Roční zpráva o trhu s elektřinou a plynem v ČR 2020](#), OTE

Graf 10 Výsledky obchodování na trhu s kladnou nevyužitou flexibilitou v průběhu roku 2023

Zdroj: [Roční zpráva o trhu s elektřinou a plynem v ČR 2023](#), OTE

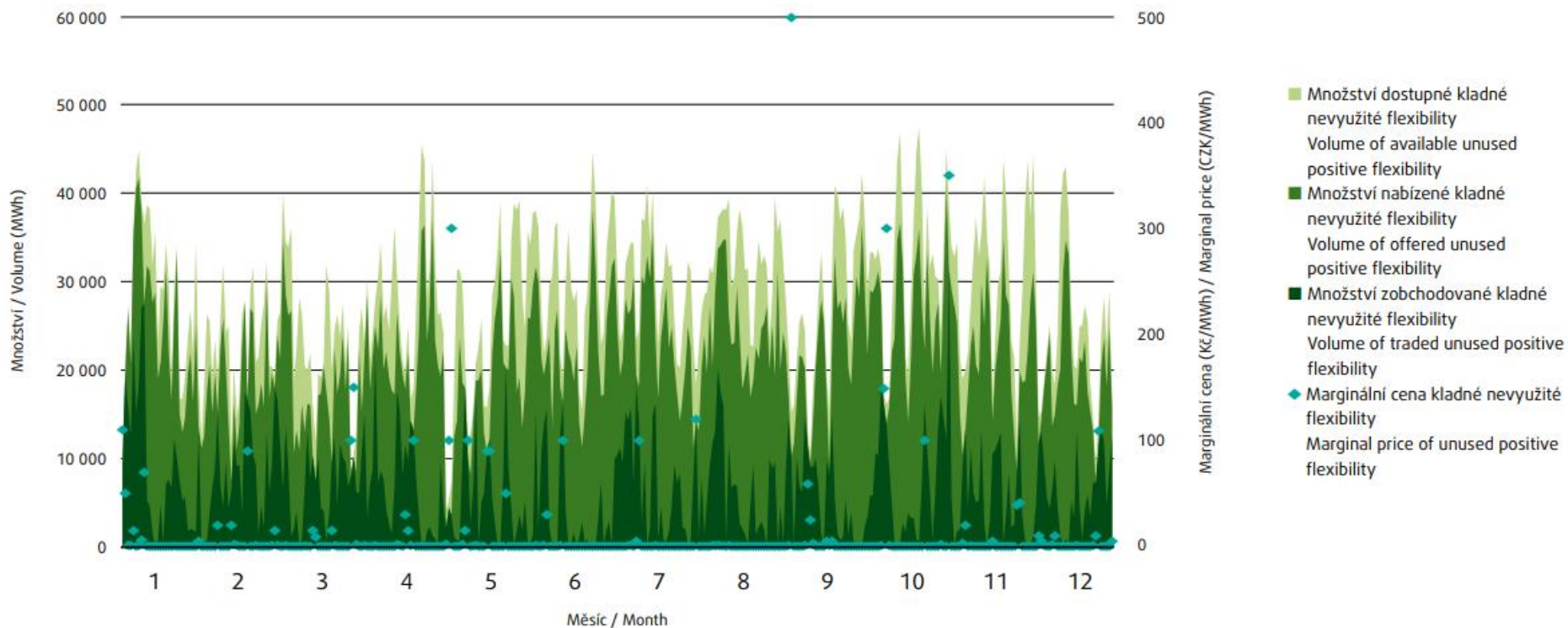
Graf 11 Výsledky obchodování na trhu se zápornou nevyužitou flexibilitou v průběhu roku 2023

Zdroj: [Roční zpráva o trhu s elektřinou a plynem v ČR 2023](#), OTE

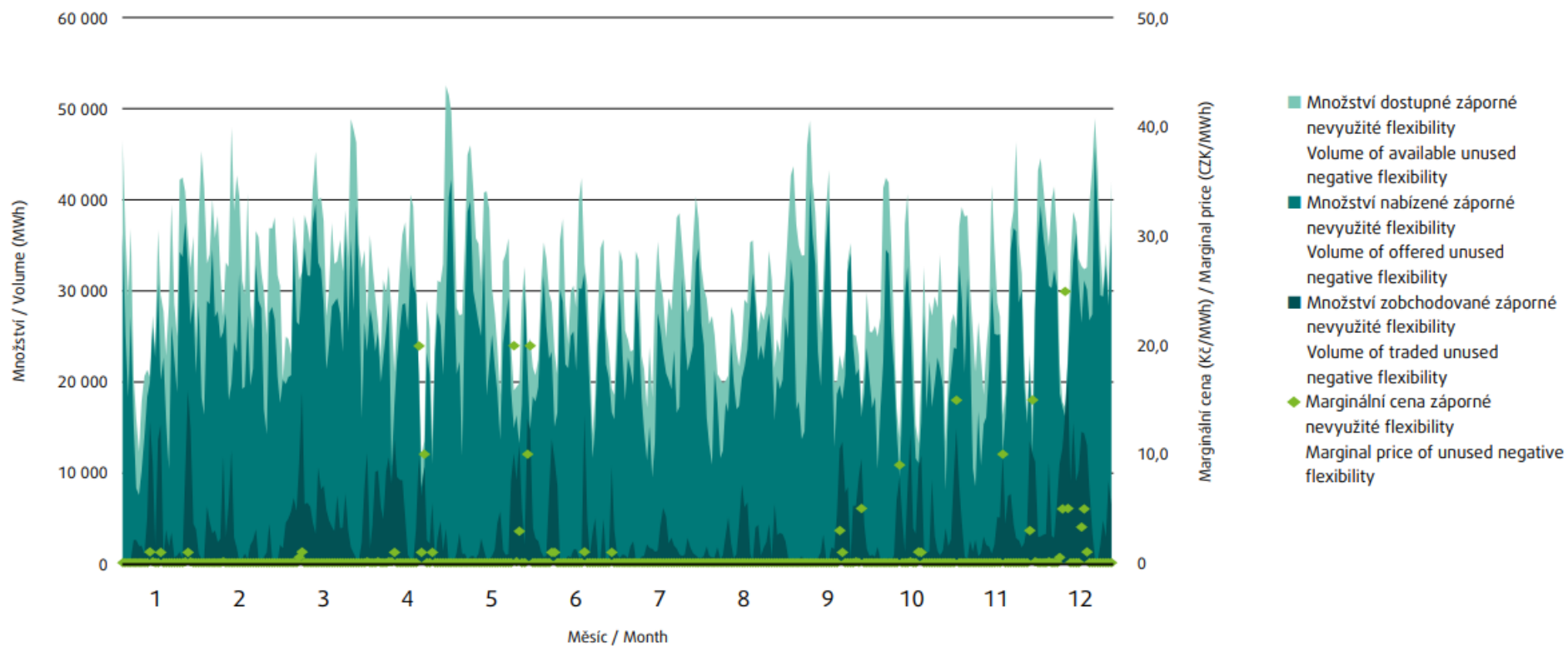

Graf 12 Výsledky obchodování na trhu s kladnou nevyužitou flexibilitou v průběhu roku 2022

Zdroj: [Roční zpráva o trhu s elektřinou a plynem v ČR 2022](#), OTE

Graf 13 Výsledky obchodování na trhu se zápornou nevyužitou flexibilitou v průběhu roku 2022

Zdroj: [Roční zpráva o trhu s elektřinou a plynem v ČR 2022](#), OTE

4 SEZNAM

4.1 Tabulky

Tabulka 1	Přehled úrovně malé cenové úpravy v členských státech EU.....	8
-----------	---	---

4.2 Grafy

Graf 1	Průměrné mezní náklady na nevyvážený stav uživatele soustavy v EU, podle indikátoru BAL.4 z IEMR 2024.....	9
Graf 2	Vývoj konta neutrality v průběhu plynárenského roku 2021/2022.....	12
Graf 3	Vývoj konta neutrality v průběhu plynárenského roku 2022/2023.....	12
Graf 4	Vývoj konta neutrality za kalendářní rok 2023.....	13
Graf 5	Vývoje konta neutrality do 30. listopadu 2024.....	14
Graf 6	Využití flexibility v roce 2022 a retroaktivní ilustrace dopadu navrhované úpravy.....	15
Graf 7	Využití flexibility v roce 2023 a retroaktivní ilustrace dopadu navrhované úpravy.....	16
Graf 8	Využití flexibility do 30. listopadu 2024 a retroaktivní ilustrace dopadu navrhované úpravy.....	17
Graf 9	Snížení objemu přidělené flexibility v roce 2019 v kontextu konečného stavu odchylek v letech 2018 až 2020.....	18
Graf 10	Výsledky obchodování na trhu s kladnou nevyužitou flexibilitou v průběhu roku 2023.....	19
Graf 11	Výsledky obchodování na trhu se zápornou nevyužitou flexibilitou v průběhu roku 2023.....	20
Graf 12	Výsledky obchodování na trhu s kladnou nevyužitou flexibilitou v průběhu roku 2022.....	21
Graf 13	Výsledky obchodování na trhu se zápornou nevyužitou flexibilitou v průběhu roku 2022.....	22

4.3 Přílohy

Příloha 1	Procesní schéma fungování účtu odchylek s dokoupenou nevyužitou flexibilitou.....	11
Příloha 2	Vývoj konta neutrality.....	12
Příloha 3	Využití flexibility a výsledky obchodování na trhu s nevyužitou flexibilitou.....	15

Sekce regulatorních činností a mezinárodní spolupráce

Vydání 16.12.2024

Energetický regulační úřad
Masarykovo náměstí 91/5, 586 01 Jihlava
+420 564 578 666
podatelna@eru.gov.cz
ID datové schránky ERÚ eeuaau7
eru.gov.cz/regulace